

Kiszolgáltatottságból katedrálist Kontra Ferenc: *Az álom hídjá*, Magyar Napló Kiadó, 2018.

Kontra Ferenc (a) műfajválasztása *Az álom hídjá* című művéhez mostanában mintha kevésbé volna népszerű a kortárs magyar irodalom terepén, és szinte kezdjük is elfelejteni, hogy mennyire izgalmas megoldásokkal és technikai bravúrokkal szolgálja az olvasókat egy-egy ilyen kötet. Az összetett regény sajátossága, hogy egyes darabjai (vagy ha máshonnan nézzük, fejezetei) önállóan is megállják helyüket, ugyanakkor meghatározott számmal és sorrenddel bírnak, ha egyben, illetve lineáris „stratégia” szerint kívánjuk elolvasni őket.

A forma megválasztása természetesen sosem véletlen: *Az álom hídjá* egyszerre szegmentált és összetartó mivolta tökéletes összehangban van – nem, nem a posztmodernnel – a mű tartalmával, illetve kulcsmotívumaival, a kiszolgáltatottsággal, az egymáshoz tartozni akarással, a magányra ítéltséggel és az emberi tapasztalat néhány egészen sötét mélységével.

Bár egy-egy elejtett vonatkozási pont, a jugoszláv térség, a '99-es bombázás és persze Szerbia, az elbeszélő idő egy későbbi pontján a mobiltelefon vagy a közösségi média említése hozzávetőlegesen eligazít, a regény (pontos) terének és idejének meghatározása mégis kissé homályos, talán zavarba ejtheti a referenciákat igénylő olvasót. Ám pontosan ennek az obskúrusságnak köszönhető az is, hogy élesebben tudja exponálni a szerző azt, ami igazán lényeges az egyes történetzilánkokban. A délszláv háborús traumatizáltság visszatérő motívumán túl, az egyes darabok figurái szinte kivétel nélkül mind-mind valahogy a periféria áldozatai: az albínó férfi, a fiukat már-már morbidba hajló tragédiában elvesztő szülők, a sugár-fertőzött gyermekkorház lakói lesznek Kontra könyvének fő(bb) szereplői. Mindazok a figurák, akik valamilyen módon részesülnek azokból a már említett sötét mélységekből: az idegenség és kirekesztettség érzéséből; abból, ahogy szépen lassan feleslegessé válunk, illetve a felszín mögött meghúzódó végtelen kegyetlenségből (a szcenitás analógiáján túl talán ennek megerősítésére szolgálhat az utalás Ingmar Bergman *Perszónájára a Mike* című részben).

Izgalmas, ahogy a szerző sokszor szándékosan nem alkot életszerű párbeszédet, sőt, az elidegenedés jelenségét a végletekig eskalálja azzal, hogy gyakran artistikus igényű, mondhatni stilizált minimonológ-

gokká transzponálja az egyes szereplők megszólalásait: „A saját magatehetlenségemet nem tudnám tovább elviselni. A szánalmat, a kiszolgáltatottságot. A gúzsba kötöttek, a tragikus sorsúak, a lángelméjű boldogtalanok képesek prizmáik sugaraival beragyogni és egyesíteni az emberi lét egész tartományát egy utolsó pillanatban.” Ezt természetesen időnként aláhúzza azzal, ha egy-egy szereplőt magában beszéltet, illetve ha közvetlen hoz létre olyan szituációkat, amelyekben az egymás mellett elkülönülő diskurzus lehet csak kézenfekvő: mint amikor az énelbeszélőt összekeverik egy postással, vagy amikor az egyik főszereplő, a fiatal orvos próbál kérdezni valamit egy demens betegről: „– Bevette a gyógyszerit? – Ma százszín felhőt szült a nap [...]”.

Miközben – ha tetszik, ha nem – a téma nyomasztó, a szín már-már apokaliptikus, Kontra a már említett formai játékokkal sokat lazít az atmoszférán; egy másfajta olvasás lehetőségét is megnyitja. Minden „metajáték” ezt hivatott szolgálni, például az is, amikor az *Elvitte a víz* narrátora arra utal, hogy megírta az egyik szereplő, Zubáj történetét, amely történet az előző fejezet, a *Fenn a Zangyalon* is lehetne, vagy ugyanott az a szemtelenül önreflexív rész, amely úgy kezdődik, hogy „mindig is úgy tartottam, hogy nincs szükségem fikcióra [...]”.

A szöveg nyelvi kiérleltsége, plasztikus képhasználata tovább dinamizálja az olvasás élményét. Az alakzatok játékában hangsúlyossá válik az egészen sűrűn realista regiszter változtatása a bibliai képekkel: „A leölt híd bélérendszere sisteregve és bűzősen a vízbe omlott, mint amikor a hentes kése nyomán ölébe omlik a disznó testmeleg gyomra: a kábelek, a csövek, az elvérzett hálózatok gubanca kavardott az árban, ami korábban a két part lakosságát összekötötte.” Vagy: „Sokan láttak angyalokat ebben a fehérségben, és elborult elméjükben megállt az idő, fehérek lettek az óramutatók, magába olvasztotta őket a számlap.”

A rengeteg visszatérő motívum, kép, az egyes nézőpontok fogaskerekeinek találkozása, mely iteratív rajzolja egyre teljesebbé, de sosem abszolúttá a képet, végül „valamivé” mégiscsak összeáll, hogy minden időben észrevegyük azt a kicsit, hogy ne kerülhessük meg, és egy picit fájjon, fájjon azért, hogy megörizhessük a köldökzsinórt, amely még odaköt minket a valósághoz, az emberséghez. **Varga Viktor**

